

ÅRSRAPPORT 2023

Kjennvikbekken, Hvaler. Foto: Ole-Håkon Heier

Vedtatt 3.4.2024

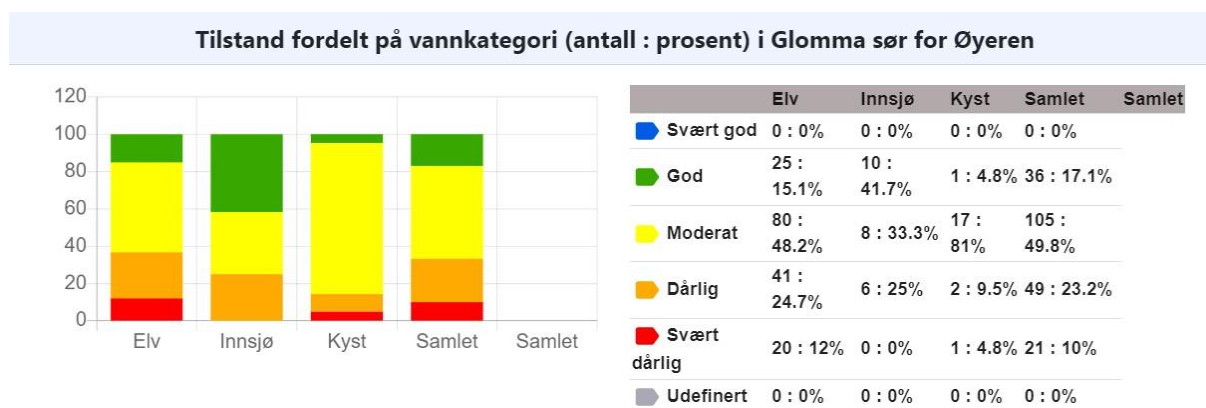
Bakgrunn

Forskrift om rammer for vannforvaltning, fastsatt 15.12.2006 (vannforskriften) iverksetter EUs rammedirektiv for vann i Norge. Hovedformålet med direktivet er å beskytte, og om nødvendig forbedre, miljøtilstanden i alt ferskvann, brakkevann, kystnært vann og grunnvann. Direktivet har som mål at det skal oppnås god vannkvalitet i alle vannforekomster. Vannforskriften sier at alle vannforekomster i Norge minimum skal ha god økologisk og kjemisk tilstand.

Mer om organisering, oppgaver og finansiering er beskrevet i vannområdets eget mandat.

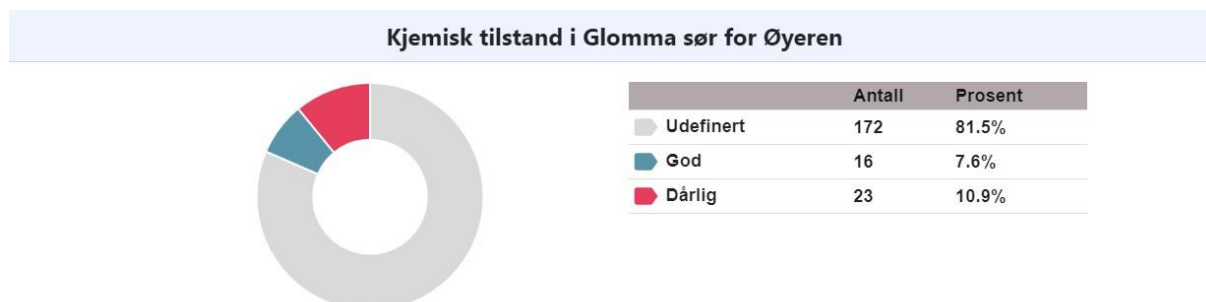
Hvordan står det til med vannet i Glomma sør?

Vannområdet har overvåket vassdragene systematisk siden 2011. I databasen Vann-nett hentes overvåkingsdata inn, og økologisk og kjemisk tilstand klassifiseres for vannforekomstene. Figuren nedenfor viser økologisk og kjemisk tilstand for vannforekomstene i Glomma sør pr. 31.12.23.

Figur 1. Økologisk tilstand i vannforekomstene i Glomma sør pr. 31.12.23.

Samlet er det kun ca. 17 % av vannforekomstene som oppnår God økologisk tilstand. Majoriteten av vannforekomstene ligger i kategorien Moderat, og ca. 30 % i Dårlig eller verre. Det er stort behov for å gjennomføre miljøforbedrende tiltak i mange av vannforekomstene.

Figur 2. Kjemisk tilstand i vannforekomstene i Glomma sør pr. 31.12.23

Figur 2 viser kjemisk tilstand. Svært mange vannforekomster er udefinert, dvs. at de finnes lite registrert overvåkingsdata som gjør at en kan klassifisere kjemisk tilstand. Dette skyldes to faktorer. Det ene er at det har vært mindre fokus på kjemisk overvåking slik at det finnes mindre kjemisk data for mange av vassdragene. Det andre er at det kan finnes overvåkingsdata, men at det må gjøres en jobb med å registrere det inn i vanndatabasene. Vannområdet gjør noe kjemisk overvåking hvert år i utvalgte vannforekomster, men det må prioriteres siden dette er kostbare analyser. Det jobbes også med å få lagt inn eksisterende overvåkingsdata slik at kunnskapsgrunnet øker.

Organisering og deltagelse 2023

Kommune/ sektormyndighet/ bedrift/ organisasjon	Styringsgruppe	Faggrupper		
		Vannkvalitet/ vassdragsbruk	Avløp	Landbruk
Halden	Linn Laupsa	Harald N. Østvik Bjørnar Hågensen	Emilie Libowitz	Kari Schjerpen. Siri J. Mo
Sarpsborg	Desiree Craggs	Stine Espe, Sten-Erik Knive	Marija Vuckovic, Maylinn Dramstad, Therese Torskenæs	Steinar Gaasvatn, Malin Skjelin
Hvaler	Mona Vauger	Aina Elmer (leder)	Hermann Rummelhoff	Stefan Hovden
Fredrikstad	Atle Ottesen	Line Hansen Alsaker, Ariane Karlsen	Stine Syvertsen Ingvill M. Moen- Jeppesen Ole Petter Skallebakke	Gro Haddeland, Line Hansen Alsaker
Råde	Erling Ek Iversen	Siv-Thuva Jansson	Harald Gøthesen	Egil Holmsen, Hanne Sælid
Rakkestad	Karoline Fjeldstad	Espen Jordet, Amalie Haugen	Petter Ole Kartnes, Anita Isebakke, Terje Høidal, Amalie Haugen	Johannes M. Eriksen (leder)
Skiptvet	Anne-Grethe Larsen	Øyvind Thømt	Øyvind Thømt, Gayle Culley Enger	Lars Agnalt
Indre Østfold	Kathrine H. Hansen	Gro Gaarder	Wenche M Olsen, Gro Gaarder	Martin Opsahl, Hilde R. Enger
Viken fylkeskommune	Rune Fredriksen	Helene Gabestad		
Statsforvalteren i Oslo og Viken	Hilde Sundt Skålevåg, Otto Galleberg	Håvard Hornnæs	Anette Strømme	Heidi Engelhardt Bergsjø

Norges Jeger og fiskerforbund, Østfold	Ole-Håkon Heier	
Fagrådet for Ytre Oslofjord	Petter Talleraas	
Driftsassistansen Viken	Jan Fredrik Arnesen, Kenneth Arnesen	Jan Fredrik Arnesen, Kenneth Arnesen
Østfold Bondelag	Per Erik Tofteberg	Per Erik Tofteberg
Nedre Glomma elveeierlag	Torstein Maugesten, Sverre Koppang	
Borregaard industrier	Kjersti Garseg	
NVE	Ingrid Haug	
Hafslund Eco AS	Amy Alnes	
Nedre Glomma Fiskeadministrasjon	Trond Pettersen	
Naturvernforbundet i Østfold	Tom Oemichen Alnæs	
Forum for natur og friluftsliv Østfold	Nina Frydenlund	
Norsk landbruksrådgivning Øst	Øyvind Akselsen	
FREVAR	Elin Rustad, Cristel Solberg, Emilio Alvarenga	

Det har vært gjennomført følgende møter i 2023:

Vannområdeutvalget:

22. mars: Teams. Årsrapport 2020, Årsplan 2021, Hunnebunn, orienteringer.

9. juni: Skjærhalden, Hvaler. Overvåkingsresultater 2022, samarbeid om felles vannforekomster (Case: Hunnebunn), midler til barn og unge. Båttur Kirkøy rundt i strålende sol med følgende tema: Ytre Hvaler nasjonalpark, hummerfredning, mudring, tømmeestasjoner for båtseptik, marin restaurering.

Faggruppe vannkvalitet og vassdragsbruk:

27. april: Rakkestad kommune. Overvåkingsresultater 2022 og overvåkingsplan 2023, ny rammeavtale for overvåking, orienteringssaker, brukerinteresseforum v/ NGOFA.

7. november: Teams. Ny rammeavtale for overvåking, valg av ny leder, høring av vannforskriften, oppstart rullering vannforvaltningsplaner, status prosjekter, orienteringssaker, brukerinteresseforum v/ FNF Østfold.

Faggruppe avløp:

9. mai: Sarpsborg kommune. Tema: Informasjonshefter spredt avløp, tiltaksbarometer spredt avløp for kommunene, orienteringssaker og kommuneforum.

8. juni: Felles tur til VEAS for de som jobber med kommunalt avløp, sammen med Vannteam Øst. Tema: kommunalt avløp, rensekrav og nitrogenrensing.

10.-11. oktober: Studietur til Ekeby avløpsanlegg og våtmark (Eskilstuna) sammen med de andre vannområdene i Østfold.

17. oktober: Teams. Informasjonshefter spredt avløp, surrogatparametere i tilsyn og oppfølging av spredt avløp, orienteringssaker og kommuneforum.

I tillegg er det videreført «Oljeutskillerforum» sammen med Vannteam Øst, med jevnlig digitale lunsjmøter.

Faggruppe landbruk:

Januar- mars: Gjennomføring av informasjonsmøter for alle kommuner om nye regionale miljøkrav i samarbeid med Statsforvalteren og NLR. Statsforvalteren og Viken fylkeskommune ga økonomisk støtte til møtene.

28.- 30. mars: Studietur til Danmark sammen med Vannteam Øst. Tema: Nitrogentiltak

18. april: Teams. Oppsummering av informasjonsmøter om nye regionale miljøkrav, oppsummering fra studietur, RMP- statistikk 2022, Oppfølging treplantingsprosjekt, orienteringssaker.

4.-5. desember: 2 dager nitrogensamling i samarbeid med Vannteam Øst, Scandic Brennemoen

Studietur til Danmark mars 2023- tema: Nitrogentiltak i jordbruket.

Daglig leder har deltatt på følgende møter/ arrangementer:

- Månedlige (ca.) koordineringsmøter i «Vannteam Øst»- vannområdesamarbeidet mellom Morsa, Haldenvassdraget, Øyeren og Glomma sør.
- 5 styremøter i Norsk vannforening
- 5 møter i Vannområdeforum for Innlandet og Viken vannregion.
- 2 møter i Klimanettverk Østfold
- 9. januar: Fagtreff nitrogen (Norsk Vannforening)
- 18. januar: Eutrofiseminar (Norsk Vannforening)
- 2. februar: Informasjon om vannområdearbeid for Agder vannregion sammen med VO Morsa
- 7. mars: Møte med stortingspolitikere på Stortinget om statsbudsjettet og prioritering av midler til vannforvaltning
- 12. april: Presentasjon av vannområdearbeidet for Oslofjordrådet, hvor bl.a. klima- og miljøministeren og landbruksministeren deltok
- 25.- 26. april: Møte om norsk- svensk samarbeid om vannforvaltning, Göteborg
- 2. mai: Marin kunnskapsdag, Tjärnö, Sverige
- 23. mai: Avløpskonferansen (Norsk Vann), Ås
- 5. juni: Fagtreff fosfor (Norsk Vannforening)
- 24. august: Fyrtårnsverksted for Oslofjorden, Strømtangen
- 4. september: Fagtreff skogsdrift og vannmiljø (Norsk Vannforening)
- 20. september: innlegg på Vannprisseminaret om restaureringsprosjekt
- 24. september: Møte om grensevann, Karlstad

Informasjonsmøte om nye regionale miljøkrav i Degernes, Rakkestad, januar 2023. Vannområdene arrangerte sammen med Statsforvalteren en møteserie på 10 møter og nådde til sammen over 1300 bønder. Foruten Statsforvalteren, bidro Viken fylkeskommune med midler til møtene.

Hovedaktiviteter 2023 i henhold til arbeidsplan

Regional vannforvaltningsplan med tiltaksprogram

- Oppfølging av tiltak fastsatt i plan er en løpende aktivitet, sammen med støtte til kommunene i vannforvaltningsrelaterte saker
- Gjennomgang og oppdatering av kunnskapsgrunnlaget i Vann-nett i dialog med Statsforvalteren

Kommunikasjon og kunnskapsoppbygning i vannområdenettverket

- Møter: Fungerer fint med variasjon mellom fysiske og digitale møter
- Ad hoc - grupper/ midlertidige nettverk ved behov
- Fortsatt tett samarbeid i «Vannteam Øst» og i vannregionen for øvrig

Innlegg i Oslofjordrådet om vannkvalitet og jordbruksutfordringer.

Vannområde- utvalget (VOU)

- Vedtak årsplan og budsjett, godkjenning årsrapport fra fjoråret
- Informere kommunestyrer/ politiske utvalg i medlemskommunene om vannforvaltningsarbeidet og lokalt ansvar- gjøres i 2024
- VOU skal oppdateres om sentrale vannforvaltningssaker som berører kommunene.
 - Hunnebu som case for samarbeid om utfordrende vannforekomster
 - Orienteringer i VOU- møter om sentrale saker
- Være representert i Vannregionutvalget og rapportere tilbake til VOU

Faggruppe Landbruk

- Gjennomført 10 informasjonsmøter om nye miljøkrav og nytt RMP- nådd 1300 bønder
- Avrenning fra fjørfebesetninger- dialogmøte med Statsforvalteren, spilt inn spørsmål
- Restaurering av jordbruksvassdrag
- Studietur til Danmark- nitrogen
- Nitrogensamling (Vannteam Øst)

Faggruppe Avløp

- Spredt avløp
 - Effektiv rapportering
 - Oppfølging og tilsyn av mini-RA
 - Lokale avløpsforskrifter
- Oljeutskillerforum
- Kommunalt avløp og renseanlegg
 - Kommunal planlegging og fremtidige krav til kommunalt avløp
 - Revisjon av overvannsveileder (samarb. Morsa)
 - Studietur til VEAS
- Båtseptik- forskrifter og kartlegging av tømmestasjoner

Faggruppe Vannkvalitet og vassdragsbruk

- Vannforvaltning og kommunale planer
- Fastsette overvåkingsprogram
 - Biologiske parametre
 - Utvalgte vannforekomster for miljøgiftovervåking- HiØ
- Årsrapport for foregående år utarbeides av Driftsassistansen
- Forhandlet ny rammeavtale for overvåking 2024-
- Båtseptik- forskrifter og kartlegging tømmestasjoner
- Brukerinteresser og medvirkning
 - Brukerinteresseforum fast i vannkvalitetsmøtene
 - Tildeling av brukerinteressemidler

Informasjons- og kommunikasjons- arbeid

- Nettsider oppdateres med relevante hendelser samt planer, rapporter og øvrig informasjon som produseres i vannområdet
- Møte på Stortinget i mars- Statsbudsjettet 2024
- Facebook oppdateres med relevante hendelser samt delinger til andre aktører i nettverket.
 - Facebooksamarbeidet «Vannteam Øst»
- Profilere vannområdet utad
 - Bruk av lokal/ regionalmedia ved aktuelle saker eller hendelser

Prosjekter

- Treplanting langs vassdrag
- Restaurering av sjøørretbekker
- Tiltaksplan Ertevannet
- Kartlegging av edelkreps
- El- fiske/ kartlegging i bekker i Rakkestad
- Utredning av tømmestasjoner for båtseptik
- Marin restaurering - Hvaler
- Plukking av stillehavsøsters
- Overvannsveileder - Morsa og Glomma sør
- Nibio: Agricultural mitigation measures and the value of water quality (Glomma sør er case sammen med Haldenvassdraget)

Studietur til Eskilstuna avløpsrenseanlegg og våtmark, oktober 2023.

Regnskap 2023

Arbeidet finansieres av kommunene, fylkeskommunen og Statsforvalteren samt statlige overføringer fra Miljødirektoratet. Kommunenes andel er fastsatt ut fra innbyggertall og jordbruksareal som gjenspeiler forventet belastning og brukerinteresser. Statlige midler fastsettes årlig etter bevilgninger gjennom statsbudsjettet.

Vannområdet har et akkumulert fond grunnet lav overvåkingsaktivitet de første årene etter at vannområdet ble etablert. Fondet er pr 31.12.2023 på kr 2 230 586,-

Inntekter:	Budsjett 2023	Regnskap 2023
Kommunal andel	1 080 000	1 084 595
Viken fylkeskommune	250 000	300 035
Statlige midler	231 000	259 794
Inntekter fra deltakelse i Nibio- prosjekt	0	18 700
Sum	1 561 000	1 663 124
Utgifter:		
Lønn, pensjon, arb.giveravgift og forsikringer	1 250 000	1 392 507
Telefoni, lisenser, utstyr, annet	20 000	15 868
Drift nettsider	20 000	24 000
Reiser	30 000	35 606
Møter og bevertning- fag og VOU	30 000	38 792
Konsulentarbeid/ utredninger/ bistand div.	70 000	109 270
Studietur landbruksgruppa	60 000	62 322
Seminarer/ webinarer (egne)	20 000	0
Kurs	20 000	9 556
Søknadsmidler "Barn og unge"	50 000	50 000
Sum	1 570 000	1 737 921
Resultat	-9 000	-74 797
Overføres/ disponeres fond	9 000	74 797
Overvåking		
Inntekter		
Overvåkingsmidler fra Statsforvalteren	545 000	485 000
Ekstra tildeling des. 22		60 000
Sum	545 000	545 000
Utgifter		
Overvåking elver og bekker	550 000	506 531
Overvåking innsjøer	310 000	289 285
Overvåking kyst	80 000	61 915
Overvåking miljøgifter	150 000	41 984
Årsrapport	40 000	32 746
Feltarbeid	100 000	80 507
Sum	1 230 000	1 012 968
Resultat	-685 000	-467 968
Overføres/ disponeres fond	685 000	467 968

Kommentarer:

Drift

Inntekter er ca. 100 000,- over budsjettet. Dette grunnes ekstra tildelinger fra Viken fylkeskommune + statlige midler. Vannområdet deltar i et prosjekt i regi av Nibio hvor vi fakturerer timebruk. Dermed har vannområdet noen inntekter på salg av timer til dette prosjektet.

Utgiftene er på 167 000,- mer enn budsjettet. Dette skyldes i hovedsak økning i adm. kostnader samt merforbruk til konsulenter i forbindelse med innkjøp av ny overvåkingsavtale for vannområdet. Øvrige poster er tilnærmet på budsjett.

Resultatet gir et underskudd på 75 000,- mot budsjettet underskudd på kr. 9000,-.

Overvåking

Det er gitt tilskudd til overvåking fra Statsforvalteren på kr 545 000, som budsjettet. Regnskapet viser utgifter til overvåking på kr 1 012 968, mot budsjettet 1 230 000. Alle poster har hatt reduserte kostnader i forhold til budsjettet.

Driftsbudsjettet har ligget med overskudd de siste årene. Målet er at driftsbudsjettet skal gå i 0. Det er utgifter til overvåking som først og fremst spiser av fondet, og hittil har det medgått ca. 500 000,- av fondet årlig. Ny rammeavtale for overvåking har et høyere prisnivå enn da vi forhandlet forrige avtale i 2019. Pr. 1.1. 2024 er fondet på kr. 2 230 586,-. Det vil derfor være behov for å diskutere omfang og finansiering av overvåkingen i løpet av noen år, i takt med at fondet minker. Det er imidlertid viktig å understreke at fondet er ment til bruk til overvåking grunnet tidligere lav overvåkingsaktivitet, og at det ikke er til hensikt at det skal akkumuleres ytterligere fondsmidler.

Prosjekter:

Aktive prosjekt pr 2023	Tildelte midler	Tildelt fra	Kommentar
Kartlegging av edelkreps	60 000	Statsforvalteren	
Restaurering av innlandsvassdrag	165 000	Miljødirektoratet	Samarbeid Vannteam Øst
Treplanting langs vassdrag	490 000	Miljødirektoratet, Viken fylkeskommune, Statsforvalteren	Samarbeid Vannteam Øst
Restaurering av sjørrerbekker	710 000	Miljødirektoratet og Viken fylkeskommune	Samarbeid Morsa og Haldenvassdraget
Utredning av tømmestasjoner for båtseptik	200 000	Viken fylkeskommune	Samarbeid Morsa og Haldenvassdraget
Marin restaurering-tareskog	300 000	Viken fylkeskommune	Samarbeid Elv og Hav/ Marea/ Pungtvannaksjonen
Plukking av stillehavsøsters	75 000	Viken fylkeskommune	
Tiltaksplan for Ertevannet	200 000	Statsforvalteren i Oslo og Viken	
Overvannsveileder	240 000	Viken fylkeskommune	Samarbeid Morsa

I prosjektporteføljen ligger det prosjekter for til sammen nesten 2,5 mill. kr. Det er verdt å merke seg at en betydelig andel av vannområdets aktiviteter dekkes av denne type midler, og at disse er avgjørende for å få gjennomført prosjekter.

Vannområdene Morsa og Glomma sør har revidert overvannsveileder for de 15 kommunene våre med støtte fra Viken fylkeskommune. November 2023 ble det arrangert en stor workshop med ca. 70 deltakere der både veileder, relevante overvannscase, jus i overvannsplanlegging og tverrfaglig samarbeid i kommunene ble diskutert.

Overvåking

Overvåkingsrapporter for elver/ bekker og innsjøer, samt en samlet årsrapport, publiseres på vannområdets hjemmesider [Glomma Sør | Rapporter \(glomma-sor.no\)](https://www.glomma-sor.no)

Det er i 2023 overvåket følgende bekkestasjoner:

Vannforekomstnavn	Kommune
Veumbekken	Fredrikstad
Gretnesbekken	Fredrikstad
Oldenborgbekken	Fredrikstad
Hunnbekken	Fredrikstad
Kallerødbekken	Fredrikstad
Bekk til Svalerødkilen	Halden
Botnebekken (Lerebekken)	Hvaler
Dugla- Visterbekken	Indre Østfold
Mjølkebergbekken	Indre Østfold
Hyllibekken	Indre Østfold
Hæra Grefslisjøen- Rustad	Indre Østfold
Hæra-Lekumelva	Indre Østfold
Moenbekken	Indre Østfold
Gjølstadbekken	Rakkestad
Øverbybekken	Rakkestad
Nakkimbekken	Rakkestad
Vatvetelva	Rakkestad
Tjerua nedre	Rakkestad
Tveterbekken	Sarpsborg
Ågårdselva	Sarpsborg
Vestvatnet bekkefelt	Sarpsborg
Skjebergbekken	Sarpsborg
Haugen-Librubekken	Skiptvet
Haugsbekken	Skiptvet

Det er overvåket følgende innsjøstasjoner:

Innsjø
Tunevannet
Isesjø
Ertevannet
Lundebyvannet
Lyseren
Visterflo

Vannområdet har i tillegg finansiert en overvåkingsstasjon i Skjebergkilen som er utført av Fagrådet for Ytre Oslofjord.

Det har de siste årene også vært brukt noe midler til miljøgiftovervåking. I 2023 har vi gjennomført sedimentundersøkelser av miljøgifter i Hæra gjennom en bacheloroppgave ved Høgskolen i Østfold. Rapporten ligger på hjemmesidene til vannområdet.

Overvåking av begroingsalger i Hæra ved Narvestad, Indre Østfold.

Foto: Jan Fredrik Arnesen, DaiV.